

Η σημασία του Παρόντος στην Ψυχαναλυτική Κλινική -Το Απειλούμενο, Ολισθαίνον Παρόν.

Νίκος Τζαβάρας

Το παρόν αποτελεί μία από τις τρεις διαστάσεις του χρόνου που χαρακτηρίζει ένα μη επακριβώς προσδιορίσιμο διάστημα ανάμεσα στο παρελθόν και στο μέλλον. Στις διάφορες ψυχοπαθολογικές εκδηλώσεις αποκτά ωστόσο η βίωση του χρόνου διαφορετικές ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις που επιτρέπουν την ουσιαστικότερη κατανόησή του. Στις μείζονες καταθλίψεις υπερिσχύει συχνά το άλγος του αμετακίνητου πετρώδους βάρους, του λίθινου όγκου του χρόνου πάνω στον κορμό του ασθενούς που καθιστά ανυπόφορο το παρόν καθώς ματαιώνει την οποιαδήποτε προσέγγιση των αντικειμένων. Στις ψυχώσεις, όπως στη σχιζοφρένεια, οι διαφορετικοί υποκειμενικοί χρόνοι, παρελθόν, παρόν και μέλλον αλληλοδιεισδύουν ή παρουσιάζονται με οπισθοδρομικές τάσεις προς αρχαϊκές εξελικτικές περιόδους της οντογονίας. Έτσι το παρόν μπορεί να κατακερματίζεται, να 'κουρελιάζεται' ωσότου υποχωρήσουν τα ψυχωτικά συμπτώματα. Το Τώρα του Νευρωτικού είτε 'πολιορκεείται' από τραυματικές, συγκρουσιακές αναπαραστάσεις του παρελθόντος οι οποίες παρεμποδίζουν ταυτίσεις με τις παροντικά προσφερόμενες αντικειμενότροπες σχέσεις είτε διαφεύγει προς το μέλλον που υπόσχεται μία πληρέστερη ναρκισσιστική ικανοποίηση.

Τις παθολογικές σχέσεις του Εγώ με το Παρόν εικονογραφούν στο πλαίσιο της εισήγησης τρεις συμπυκνωμένες περιγραφές αναλύσεων, βινιέτες, που εστιάζονται στο βίωμα του παρόντος. Πρόκειται τόσο για τη σφοδρή επιθυμία όξυνσης της αισθητηριακής του εισβολής στο Εγώ όσο και για την καταφυγή στη διαπλάτυνση του Παρόντος με την οποία αποφεύγεται το αμείλικτο συγκρουσιακό υλικό του παρελθόντος και του μέλλοντος. Στις εν λόγω κλινικές εκδοχές στηρίζεται η θεωρητική επεξεργασία του ερωτήματος το πώς το απειλούμενο από το παρελθόν και το μέλλον παρόν διαμορφώνει τη μεταβίβαση και αντιμεταβίβαση κατά την πορεία μιας ανάλυσης ή αναλυτικής ψυχοθεραπείας.

